

Ana Vidić

VANDA PAVELIĆ WEINERT: (NE)OBRAĐENI DRAGULJ HRVATSKE KOSTIMOGRAFIJE

Martina Petranović
i Guido Quien,
Vanda Pavelić Weinert
ULUPUH, Zagreb, 2018.

Biblioteka *Kazališna likovnost u knjizi* nastala je kao zajednički projekt ULUPUH-a i Odsjeka za povijest hrvatskoga kazališta HAZU, a cilj joj je rasvijetliti djelovanje važnih imena hrvatske kazališne likovnosti i smjestiti ih na zaslužena mjesta u povijesti hrvatskog kazališta i nacio-

nalne kulture. Nakon uspješnog monografskog prvijenca o svestranom likovnom umjetniku i scenografu Kamilu Tompi iz 2017. godine urednice biblioteke Ivana Bakal i Martina Petranović usredotočile su se na kostimografkinju i kustosicu Vandu Pavelić Weinert te je objavljeno izdanje istoimenoga naslova autora Martine Petranović i Guida Quiena.

Kao diplomirana povjesničarka umjetnosti Vanda Pavelić Weinert djelovala je u svojstvu kustosice zagrebačkog Muzeja za umjetnost i obrt, pri čemu je posebnu pažnju posvetila povijesti tekstilne umjetnosti. Autorica je brojnih izložbi te stručnih i znanstvenih radova o odijevanju i tekstilu, a u tom je području slovila kao vrhunski stručnjak i neosporni autoritet. Posebno ju je zanimalo istraživanje crkvenog tekstila, a svoje je pronalaskе objavila u knjizi *Vezilačka radionica 17. stoljeća u Zagrebu*. Prve je korake u kazališnoj kostimografiji načinila u Pučkom teatru u Zagrebu gdje je studirala i nastupala kao glumica u razdoblju između dvaju ratova. Po završetku Drugog svjetskog rata surađivala je s Hrvatskim narodnim kazalištem u Zagrebu, i to najviše s redateljima Vladimirom Habunekom i Kostom Spaićem. Ipak, do pojave ove monografije 2018. godine, u stručnoj se literaturi malo što moglo pronaći o protagonistici knjige koja je svojim kistom ostavila značajan trag na kostimografskoj sceni. To i nije sasvim čudno s obzirom na to da je struka godinama ostajala u sjeni prije nego što je uslijedila njezina afirmacija u

20. stoljeću, ali je neposredno proučavanje kostimografskoga rada Vande Pavelić Weinert otežano i činjenicom da je sačuvano svega nekoliko kazališnih kostima s njezinim potpisom, i to uglavnom parcijalno. Usprkos tome, autori su se na temelju dostupnih informacija i na korist svim budućim naraštajima kostimografa i teatrologa odvažili obraditi njezinu bogatu ostavštinu.

Knjigu otvara uvodno slovo urednice i kostimografkinje, ujedno i idejne začetnice ovoga projekta, Ivane Bakal, koju je Vanda Pavelić Weinert oduševila smionošću i inovativnošću svojih kostimografskih skica nacrtnih „na požutjelom novinskom papiru“. Naziva je pionirkom muzealizacije tekstila i mode na našim prostorima, a ne propušta istaknuti ni njezin utjecaj na obrazovanje poznatih kostimografa i scenografa novijeg doba kojima je predavala, a među kojima su Ljubica Wagner, Ika Škomrlj i Diana Kosec Bourek. Slijedi tekst Guida Quiena, povjesničara umjetnosti, nekadašnjeg kustosa Muzeja za umjetnost i obrt u Zagrebu i suradnika Vande Pavelić Weinert, prikladno nazvan *Kustosica krških spomenika*, u kojemu autor nudi pregled znanstvenoga rada ove velike muzejske kustosice, prvenstveno usmjerenog na istraživanje crkvenog tekstila. Veći dio monografije ispisuje Martina Petranović, teatrologinja s Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta HAZU i druga idejna začetnica biblioteke, koja svojim iskusnim perom detaljno opisuje i analizira njezin kostimografski i

pedagoški rad. Petranović navodi da se Pavelić Weinert u svom kustoskom radu vodila mišlju da se čovjek svijetu predstavlja upravo odjećom, a svaki je komad tekstila imao svoju povijesnu, kulturnu i nadasve umjetničku vrijednost. Listajući ovu monografiju s čijih stranica kao iz vremeplova iskaču živi kostimi, možemo zaključiti da je i njezin kostimografski rad protkan nitima iste misli. Kao zaposlenica Muzeja za umjetnost i obrt, Pavelić Weinert je uživala slobodu odabira upravo onih kazališnih projekata u kojima je najbolje mogla ostvariti svoj kreativni izričaj. Njezin je pristup kazališnom predlošku bio studiozan i analitičan, pažljivo je promišljala i osmišljavala kostimografska rješenja za svaku, pa i najmanju ulogu. Prema riječima autorice, Vanda Pavelić Weinert takav je pristup, uz vodstvo redatelja, smatrala zaslužnim za kvalitetan i uspješan kostimografski uradak. Glavna značajka njezinih ostvarenja odvažna je igra boja (i dezena) koja čak i s novinskog papira zrači izrazitim karakterom i određenom snagom, a Petranović posebno izdvaja Verdijevu operu *Falstaff* kao primjer umijeća Vande Pavelić Weinert da „kolorističkim monokromatskim stiliziranjem istakne određeni lik“ i dogradi stil razdoblja i povijesne odjeće. Knjiga završava popisom brojnih kostimografskih i stručno-znanstvenih ostvarenja umjetnice, a njezine skice i ilustracije nastavljaju oduševljavati sa stranica ove monografije kao što su oduševile i urednicu izdanja.

Vandu Pavelić Weinert autori opisuju kao inteligentnu, nenametljivu osobu nesputanog duha čiji je govor bio jasan i precizan, uvijek „iznad doslovnosti, odnosno banalnosti“. Iako su joj pojedinci i zamjerali razapetost između muzeja i kazališta, trudila se povezivati i nadograđivati nova znanja i spoznaje. Na platnu hrvatskog kazališta i dalje je vidljiv trag njezinoga kista, iako se protagonistica knjige spominje tek u nekoliko zbornika i povijesnih pregleda hrvatskog teatra, a njezin opus nikad nije bio cjelovito obrađen i zabilježen. Na tragu prethodne monografije ovoga hvalevrijednog projekta, knjiga *Vanda Pavelić Weinert* nudi detaljan prikaz kustoskog i kazališnog rada jedne od najistaknutijih hrvatskih kostimografkinja te joj omogućuje da i nakon svoje smrti nastavi poučavati buduće naraštaje drugih umjetnika.